

Vlaams
Parlement

ingediend op **324** (2019-2020) – Nr. 2
19 juni 2020 (2019-2020)

Verslag

namens de Commissie voor Wonen en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door An Moerenhout

over het voorstel van decreet

van Sarah Smeyers, Vera Jans, Mercedes Van Volcem, Katja Verheyen,
Joke Schauvliege en Alessia Claes

tot opheffing van de Vlaamse Woonraad
om een proactief stakeholdersplatform
te kunnen oprichten en tot wijziging
van diverse decreten met betrekking tot wonen

Samenstelling van de Commissie voor Wonen en Onroerend Erfgoed:

Voorzitter: Kurt De Loor.

Vaste leden:

Allessia Claes, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Manuela Van Werde, Katja Verheyen;
Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Guy D'haeseleer;
Vera Jans, Joke Schauvliege;
Steven Coenegrachts, Mercedes Van Volcem;
An Moerenhout, Tine Van den Brande;
Kurt De Loor.

Plaatsvervangers:

Inez De Coninck, Liesbeth Homans, Sofie Joosen, Jos Lantmeeters, Lorin Parys;
Leo Pieters, Klaas Sloomans, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Katrien Partyka, Katrien Schryvers;
Jean-Jacques De Gucht, Gwenny De Vroe;
Ann De Martelaer, Gustaaf Pelckmans;
Maxim Veys.

Toegevoegde leden:

Tom De Meester.

Documenten in het dossier:

324 (2019-2020) – Nr. 1: Voorstel van decreet

INHOUD

1. Toelichting	4
1.1. Toelichting door Sarah Smeyers	4
1.2. Toelichting door Vera Jans	5
1.3. Toelichting door Mercedes Van Volcem	6
2. Algemene bespreking	6
2.1. Commentaar van Maxim Veys	6
2.2. Commentaar van Guy D’haeseleer	7
2.3. Commentaar van Tom De Meester	8
2.4. Commentaar van An Moerenhout	8
2.5. Repliek van Sarah Smeyers	9
2.6. Reactie van Maxim Veys	10
2.7. Reactie van Tom De Meester	10
2.8. Repliek van Vera Jans	11
2.9. Tweede repliek van Sarah Smeyers	12
2.10. Repliek van Mercedes Van Volcem	12
2.11. Tweede reactie van Maxim Veys	13
2.12. Tweede reactie van Tom De Meester	13
3. Artikelsgewijze bespreking en stemming	14
4. Eindstemming	14

De Commissie voor Wonen en Onroerend Erfgoed besprak op 11 juni 2020 het voorstel van decreet van Sarah Smeyers, Vera Jans, Mercedes Van Volcem, Katja Verheyen, Joke Schauvliege en Alessia Claes tot opheffing van de Vlaamse Woonraad om een proactief stakeholdersplatform te kunnen oprichten en tot wijziging van diverse decreten met betrekking tot wonen.

Het voorstel van decreet werd aangenomen door de commissie.

(Tijdens de vergadering waren alleen de commissievoorzitter en de commissie-secretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, de plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissie kregen de mogelijkheid om online aan de vergadering deel te nemen via het platform Zoom. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergadering deelnemen.)

1. Toelichting

1.1. Toelichting door Sarah Smeyers

Sarah Smeyers hoopt dat het voorstel van decreet, dat alleen door vrouwelijke volksvertegenwoordigers werd ingediend, ook steun van een aantal mannen zal krijgen. Zij licht toe dat in de regeringsverklaring van de Vlaamse Regering (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 31/1) werd aangekondigd dat de Vlaamse Woonraad zal worden omgevormd tot een proactief stakeholdersoverleg, een lastig Engels woord waarvoor ze nog geen alternatief heeft gevonden. Relevante stakeholders zullen bij de voorbereiding van beleidsdossiers worden betrokken en de Vlaamse Woonraad wordt opgeheven als strategisch adviesorgaan. De formele adviesvraag wordt niet behouden. Dat is de kern van het voorstel van decreet.

Ook in de beleidsnota Wonen 2019-2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 138/1) wordt dit voornemen aangehaald. Daarbij wordt gesteld dat de betrokkenheid en inspraak van belanghebbenden via een gestructureerde aanpak zullen worden gewaarborgd. Dat is voor iedereen een bekommernis. Met de opheffing van de Vlaamse Woonraad mogen niet alle garanties op inspraak van alle belanghebbenden in het middenveld overboord worden gegooid.

Het is de bedoeling het stakeholdersoverleg op diverse niveaus te organiseren: het consulteren van belanghebbenden bij de opmaak van conceptnota's, het proactief betrekken van functioneel samengestelde groepen bij de voorbereiding en de operationalisering van regelgeving, dus voor die regelgeving tot stand komt, en ten slotte het organiseren van periodiek overleg om signalen uit het beleidsveld te capteren, want meten is weten en rapportering is belangrijk.

De Vlaamse Regering is als uitvoerende macht belast met de organisatie van haar diensten en kan dus eigen adviesorganen oprichten. Het komt het Vlaams Parlement niet toe die bevoegdheid te beperken en bijgevolg beperkt dit voorstel van decreet zich tot het opheffen van de Vlaamse Woonraad en daarnaast het wijzigen van diverse decreten met betrekking tot Wonen.

Het stakeholdersoverleg waarvan sprake in de Vlaamse regeringsverklaring en in de beleidsnota Wonen zal een orgaan zonder rechtspersoonlijkheid zijn. Het advies van dat orgaan is niet verplicht maar de spreekster meent toch dat het facultatief advies zal moeten worden ingewonnen. De leden van het stakeholdersoverleg ontvangen geen vergoeding en de samenstelling van het overleg is wisselend naargelang het thema dat moet worden besproken of de beleidsbeslissingen die moeten worden voorbereid.

Tot dusver is het verplicht om aan de Vlaamse Woonraad advies te vragen over voorontwerpen van decreet of ontwerpen van basisuitvoeringsbesluit betreffende Wonen. Die adviezen worden gevraagd na de principiële goedkeuring van een beslissing door de Vlaamse Regering. Men zal het erover eens zijn dat die werkwijze weinig flexibel is en vanuit beleidsoogpunt ook weinig efficiënt. Het advies komt er pas nadat de Vlaamse Regering zich eigenlijk al min of meer heeft uitgesproken. De input verliest aan waarde en nut naarmate die beleidsbeslissingen meer uitgekristalliseerd en duidelijk zijn. Die strakke adviesverplichting samen met het zeer institutionele karakter van de Vlaamse Woonraad zorgen voor een wat te statische, weinig dynamische werkwijze en weinig betrokkenheid van de verschillende actoren in het beleidsvormingsproces. De adviesverplichting in het stadium na de beslissing van de Vlaamse Regering werkt bovendien vertragend.

Volgens de indieners zou het dus optimaler zijn om proactief, en dicht bij het woonbeleid, aan de verschillende stakeholders hun advies en standpunten en bedenkingen te vragen, in de aanvangsfase voorafgaand aan het beleidsvormingsproces en niet nadat de Vlaamse Regering al een standpunt heeft ingenomen dat vaak niet meer echt voor verandering vatbaar is. Het voorstel van decreet voorziet in de proactieve betrokkenheid van de stakeholders in het beleidsveld Wonen.

In het licht van de samenwerking tussen Wonen en Welzijn, waarover verschillende partijen van zowel meerderheid als oppositie al hun bedenkingen en bezorgdheid hebben geuit, is het de bedoeling dat de stakeholders reflecteren over verschillende initiatieven binnen en buiten het beleidsveld Wonen. Het is evident dat er altijd een impact moet zijn op Wonen, maar het gaat ook over initiatieven die een snijvlak met andere beleidsdomeinen als concreet Welzijn kunnen bevatten.

In het proces van beleidsvorming wordt dus proactief gereflecteerd en de inbreng vanuit de expertise en eigen ervaring moet bijdragen tot een meer gefundeerde visie. Het draagvlak bij de bevolking zal ook groter zijn als men kan aantonen dat voorafgaand aan een beleidsbeslissing de stakeholders werden bevraagd en dat hun bedenkingen werden meegenomen. Zo hanteert men de juiste volgorde en komt men vanuit hun bevindingen en bedenkingen tot regelgeving. Algemeen kan men via de betrokkenheid van de stakeholders diverse standpunten en visies expliciteren en argumenten te berde brengen en verduidelijken.

Het is belangrijk en het is ook de bedoeling daarbij zeer transparant te werk te gaan. In het beleidsveld Wonen moet dat zich vertalen in het consulteren van de maatschappelijke vijfhoek, met inbreng van academici, de financiële wereld, de industrie, de overheid en participanten uit het middenveld, dus een zeer brede waaier, waarvan de samenstelling kan wisselen naargelang het thema waarover stakeholders worden geraadpleegd.

De openbaarheid van bestuur blijft gegarandeerd. Het is niet verplicht advies te vragen, maar wanneer dat gebeurt, wordt daarover in volle transparantie gerapporteerd, conform de wetgeving inzake openbaarheid van bestuur.

1.2. Toelichting door Vera Jans

Vera Jans stelt dat de indieners met dit voorstel van decreet de manier waarop mensen en organisaties met expertise worden betrokken bij het besluitvormingsproces volledig willen veranderen. De Vlaamse Woonraad leverde uiteraard fantasieus werk, maar door de constellatie ervan kwam zijn advies te laat in de politieke besluitvorming. Er werd aan de Vlaamse Woonraad iets voorgelegd dat min of meer kant-en-klaar en te nemen of te laten was. De Vlaamse Woonraad moest advies geven over een afgetoetste tekst waarover de verschillende partijen onderling al een akkoord hadden. Iedereen beseft wel dat dit niet de ideale manier is om het belangrijke middenveld te laten spelen en de beleidsmakers te informeren.

De spreekster heeft op 13 februari 2020 aan minister Matthias Diependaele een vraag om uitleg gesteld over de omvorming van de Vlaamse Woonraad naar een participatief stakeholdersoverleg. Dat ging erover hoe de regering met dat nieuwe stakeholdersoverleg zou omgaan opdat parlementsleden hun controlerecht ten volle zouden kunnen benutten. Daarbij werd verwezen naar de visienota's die over verschillende thema's zouden worden uitgewerkt, waarbij telkens verschillende stakeholders worden betrokken en waarvan telkens een stakeholdersverslag wordt gemaakt.

Het is ook positief dat mensen niet slechts één keer in het hele proces om hun mening wordt gevraagd, maar dat men van in het begin verschillende actoren kan betrekken om actief te participeren en hun mening kenbaar te maken namens hun doelgroep of vanuit hun context. Daarvan komt er uiteindelijk een uitgebreide verslaggeving.

De spreekster meent dat dit initiatief zeker zal leiden tot meer betrokkenheid en ook dat parlementsleden de totstandkoming van het beleid beter zullen kunnen volgen, zonder aan transparantie in te boeten. Dat is een belangrijke voorwaarde die met dit voorstel van decreet wordt gegarandeerd. Aangezien er bij het antwoord van de minister op de voormelde vraag om uitleg positieve reacties van andere parlementsleden waren, hoopt de spreekster dat het voorstel van decreet kan rekenen op de goedkeuring van een brede groep.

1.3. Toelichting door Mercedes Van Volcem

Mercedes Van Volcem benadrukt dat de Vlaamse Woonraad voor de indieners een belangrijk adviesorgaan is, dat zijn rol verder en beter via een stakeholdersplatform kan spelen, meer bepaald op een moment dat het de politiek nog kan beïnvloeden en waarbij zijn expertise kan worden meegenomen in de besluitvorming en niet nadien. De bedoeling is dat er meer rekening wordt gehouden met de deskundigen op het veld zodat men tot betere besluitvorming komt. De spreekster kijkt uit naar een goede samenwerking in de toekomst.

2. Algemene bespreking

2.1. Commentaar van Maxim Veys

Maxim Veys noemt het een interessant dossier. Het was het onderwerp van een van zijn eerste vragen om uitleg aan minister Matthias Diependaele over de opheffing van de Vlaamse Woonraad, op 7 november 2019 in deze commissie. Hij kreeg de minister toen, net als andere collega's, over zich heen want de minister noemde die vraag 'ridicuul'. Dat raakt de essentie van het debat, want de minister zei dat omdat volgens hem het parlement iedereen kan uitnodigen die het wil.

De spreker heeft verschillende bezwaren tegen het voorstel van decreet en betreurt de afschaffing van de Vlaamse Woonraad, en zal dan ook tegenstemmen, in hoofdzaak omdat hij nog altijd niet goed weet waarom de Vlaamse Woonraad wordt afgeschaft. Er werd wel een uitleg gegeven dat het niet goed in het beleidsproces zat, maar de indieners hadden evengoed een advies voorafgaandelijk in de procedure kunnen verplichten. Dat is perfect mogelijk maar daarvoor wordt niet gekozen.

Ten tweede zei de minister dat het parlement als decreetgevende macht zelf stakeholders kan uitnodigen. Dat is nog wat anders dan dat het parlement kant-en-klare verslagen en adviezen krijgt van de Vlaamse Woonraad. Men moet zich ook afvragen wat er handig is voor de stakeholders: als zij naar vijftien parlementsleden moeten komen, betekent dat heel wat meer werk. Het is minder omslachtig hun medewerking te bundelen. De collega's van meerderheid en oppositie die de

Vlaamse Woonraad in vorige zittingsperiodes hebben meegemaakt, zullen dat moeten toegeven.

Het gaat ook over de transparantie voor het parlement. Als er vragen worden gesteld over het stakeholdersoverleg, komt er een wazig antwoord. Wat is er daar precies gezegd en gedaan? De spreker probeert dat op te vragen bij de minister maar hij heeft voorlopig nog geen antwoord of dat mogelijk is, en hij betwijfelt dat ook.

We weten nog altijd niet goed waarom de Vlaamse Woonraad wordt afgeschaft. Waar is de evaluatie, wat maakt de Vlaamse Woonraad anders dan de strategische adviesraden? Door dit voorstel van decreet aan te nemen, zegt de meerderheid eigenlijk tegen de collega's in andere commissies, die andere beleidsdomeinen volgen waar er wel nog strategische adviesraden zijn, dat ze verkeerd bezig zijn. Het zou toch efficiënt zijn indien de manier waarop er beleid gemaakt wordt, uniform zou zijn voor het hele parlement.

Het gaat ook niet alleen om een vervanging van de Vlaamse Woonraad: het is duidelijk dat de bestaande opdrachten worden geschrapt. De spreker heeft een overzicht gemaakt van wat er geschrapt wordt en wat er in de plaats komt, en dat is nogal teleurstellend. De stakeholders mogen reflecteren, in plaats van over de bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsnota's en ontwerpen van decreet, over initiatieven met betrekking tot het beleidsveld Wonen of tot belendende beleidsvelden die een impact op het beleidsveld Wonen hebben. Nu, het zijn stakeholders, het is het middenveld, dat is per definitie wat zij doen. Dit lijkt de spreker een lege doos en hij heeft het gevoel dat de indieners hiermee het evenwicht tussen de uitvoerende en wetgevende macht nog meer richting de uitvoerende macht doen kantelen. Daarin kan hij zich als lid van de sp.a-fractie echt niet vinden.

De spreker heeft nog een specifieke vraag aan de indieners. Het valt hem op dat in artikel 5 een bepaling wordt ingevoerd in artikel 95, §1, van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode, die inhoudt dat een sociaal verhuurkantoor (SVK) huurders kan weigeren als hun inkomen niet in orde is. Wat is daarvoor de achterliggende redenering? Er zijn inkomensvoorwaarden voor SVK's. De spreker vindt het zeer vreemd dat dit in een voorstel van decreet staat dat over de afschaffing van de Vlaamse Woonraad gaat. Daar is waarschijnlijk een perfecte verklaring voor, maar die zou de spreker dan graag vernemen van de indieners.

2.2. Commentaar van Guy D'haeseleer

Guy D'haeseleer vindt het belangrijk dat men bij de totstandkoming van decreten of uitvoeringsbesluiten voeling heeft met wat er op het terrein leeft en dat men de eventuele knelpunten al ontwaart bij het begin van het proces, zodat er in de mate van het mogelijke al rekening mee kan worden gehouden bij de effectieve uitwerking.

Het proactief stakeholdersoverleg, waarvoor Sarah Smeyers nog steeds een Vlaamse naam zoekt, zal inderdaad een beter instrument zijn dan de huidige Vlaamse Woonraad, uiteraard indien het efficiënt wordt gerund. De mogelijkheid tot wisselende samenwerking is volgens hem een goed idee om ervoor te zorgen dat de juiste expertise wordt aangewend bij het beleidsvoorbereidend werk. Naast tijdswinst, wat in vele gevallen een belangrijk gegeven is, kan dit initiatief leiden tot meer kwaliteitsvolle adviezen en op het einde tot beter decreetgevend werk.

Maxim Veys alludeerde erop dat men daarmee dan zegt dat de andere beleidsdomeinen slecht bezig zijn. De spreker meent echter net dat wat men met de Vlaamse Woonraad doet een oefening is die wel eens zou mogen veralgemeend worden naar de andere beleidsdomeinen. Hij is er zeker van dat dit zou leiden tot een

dynamischer beslissingsproces in alle beleidsdomeinen in Vlaanderen. De fractie van de spreker staat erom bekend constructief te zijn waar het kan en kritisch waar het moet, en zal het voorstel van decreet dan ook met enthousiasme ondersteunen.

2.3. Commentaar van Tom De Meester

Tom De Meester sluit aan bij wat Maxim Veys heeft gezegd. De olifant in de kamer is de vraag waarom de Vlaamse Woonraad überhaupt moet verdwijnen. De spreker hoort daarvoor geen enkel zinnig argument. Sarah Smeyers zei dat het beter is dat de stakeholders kunnen reflecteren en dat ze op voorhand worden bevraagd, zodat het draagvlak voor het beleid vergroot. Zij doet net alsof we van nul vertrekken. Er was een Vlaamse Woonraad die net dat deed en dat goed deed, misschien zelfs te goed. Misschien was dat het probleem en moet de Vlaamse Woonraad daarom verdwijnen.

De spreker herinnert zich een interview met Bernard Hubeau, voorzitter van de Vlaamse Woonraad, ten tijde van het Vlaamse regeerakkoord maanden geleden, waarin hij zich afvroeg of zij misschien teveel de luis in de pels waren, maar er bescheiden aan toevoegde dat hij dat te pretentiekus vond klinken. Tom De Meester vindt dat niet te pretentiekus. Hij meent dat de Vlaamse Woonraad goed werk deed en inderdaad teveel de luis in de pels was.

Volgens de spreker zegt de Vlaamse Regering gewoon 'liever minder hinder', liever wat minder lastige rapporten van het middenveld die zeggen wat de regering zou moeten doen. Volgens het primaat van de politiek zal de regering zelf wel haar woonbeleid bepalen. Laat het middenveld maar wat reflecteren in een hoekje. Het verschil is natuurlijk dat de Vlaamse Woonraad met verschillende stakeholders samen zat en tot een consensus en een zeer doordacht beleidsvoorbereidend advies kwam, waarmee de Vlaamse Regering min of meer rekening moest houden om niet helemaal af te gaan. De handen vrij hebben en geen lastige adviezen meer krijgen, is volgens de spreker wat de Vlaamse Regering nu noopt om dat orgaan te liquideren.

Dit is dus ook een inhoudelijk debat, laat ons mekaar geen Liesbeth noemen, zo stelt de spreker. De laatste adviezen van de Vlaamse Woonraad pleitten voor meer sociale woningen en een hoger bindend objectief, lieten de armen aan het woord en verklaarden dat mensen met een klein inkomen niet uit de voeten kunnen op deze private huurmarkt. De spreker begrijpt dat het de Vlaamse Regering goed uitkomt dat zulke rapporten niet meer op haar bureau belanden, maar hij vindt het een heel slechte beslissing, die pijnlijk is en de democratie onwaardig.

2.4. Commentaar van An Moerenhout

An Moerenhout treedt graag Maxim Veys en Tom De Meester bij. Groen betreurt ook enorm dat de Vlaamse Woonraad wordt afgeschaft, want dat is wel degelijk wat hier gebeurt. De reden daarvoor ligt wellicht in het belangrijkste verschil met de nieuwe proactieve raad, namelijk de afschaffing van de adviesverplichting van de Vlaamse Woonraad.

Dat is een ideologisch debat: hoe wil je aan politiek doen? Wat in dit voorstel van decreet staat, is absoluut niet hoe de spreekster aan politiek wil doen. Het klopt dat de Vlaamse Woonraad wat te veel de luis in de pels was, maar de spreekster meent dat je de mening en het advies van experts net moet valoriseren en ter harte nemen, en als je daarmee niet akkoord gaat, moet je met hen in debat gaan. Dit is gewoon een beknotting van het debat en van de expertise van heel wat experts in het woonbeleid. Het woonbeleid is vandaag niet gemakkelijk: er is een wooncrisis en er zijn veel problemen, maar door de adviezen af te schaffen die dat

onder de aandacht brengen, kan je de problematiek natuurlijk niet onder de mat schuiven, maar dat is wel de bedoeling, zo vreest de spreekster.

Groen betreurt dus ten eerste de afschaffing van de adviesverplichting. Er wordt een nieuw stakeholdersplatform opgericht, maar de basiscriteria daartoe zijn nog niet zo duidelijk. Daar stelt de spreekster zich een aantal vragen bij. Het is niet de bedoeling daar een adviesverplichting te hebben. Het is een discretionaire bevoegdheid van de regelgever om dat in te vullen. De spreekster betreurt dat. Dat zal het grote verschil tussen het verleden en de toekomst zijn. Het is een ongehoofde kans die het beleid zwakker in plaats van sterker zal maken. Groen gaat daarmee absoluut niet akkoord.

De spreekster heeft nog een vraag aan de indieners. Heeft de meerderheid al nagedacht over een initiatiefrecht voor het middenveld of voor de experts zelf als zij een bepaalde problematiek zien? Is het mogelijk dat zij op zo'n moment vragen om de experts samen te roepen, of zien de indieners dit als het primaat van de politiek en een eenrichtingsverkeer? Dat zou de spreekster betreuen. Zij stelt dat de Vlaamse Woonraad geen kritische stem was maar gewoon een heel degelijke stem met veel kennis bij de partners die er aan tafel zaten. Wonen is geen gemakkelijk domein, maar door hun verplicht advies teniet te doen, maakt men het debat armer en maakt men ook het beleid en de regering armer.

De spreekster heeft nog een andere concrete vraag. In het voorstel van decreet staat dat er geen vergoeding voor deelname aan het nieuwe stakeholdersoverleg zal worden toegekend. De onafhankelijke deskundigen en de vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en van de steden en gemeenten die in de Vlaamse Woonraad zetelen, kregen wel een vergoeding. De spreekster heeft geen zicht op de hoogte van die vergoeding, maar zij vraagt zich af of het wegvallen ervan een obstakel zal vormen voor deelname aan het nieuwe stakeholdersoverleg. Is er zicht op hoe belangrijk dat is voor deelname van onafhankelijke deskundigen of vertegenwoordigers van het middenveld?

Buiten die twee vragen kan An Moerenhout dit voorstel van decreet alleen maar een ronduit slechte beslissing vinden.

2.5. Repliek van Sarah Smeyers

Sarah Smeyers antwoordt eerst aan Guy D'haeseleer dat haar medewerker meteen voorstelde van de stakeholders belanghebbenden te maken, wat Guy D'haeseleer misschien wel goed in de oren klinkt.

Dat overleg met de belanghebbenden is momenteel al bezig en loopt heel goed. Wat Tom De Meester zei over van nul beginnen, klopt dus niet. Zij wil de collega's vragen hier niet te veel politiek achter te zoeken. Zij hoorde dat de Vlaamse Woonraad te kritisch was en niet in de kraam paste. Daarmee doet men de Vlaamse Woonraad oneer aan.

Daarover gaat het niet, het gaat over een verandering in de methodiek en de organisatie en vooral ook het moment en de manier van adviseren. De huidige werkwijze is heel statisch, met een vaste samenstelling. Soms lagen er ontwerpen of voorstellen van decreet op tafel waarover de Vlaamse Woonraad minder expertise had en dan was er geen mogelijkheid om over het muurtje te gaan kijken om de juiste expertise te raadplegen.

Bovendien is het moment waarop de Vlaamse Woonraad nu werd bevroegd en zijn advies kon geven te laat, dat beseft iedereen. Dat was een verplicht maar soms slechts pro forma advies op een moment dat de krijtlijnen al getrokken waren en

er soms al communicatie over gebeurd was. Dan was er weinig mogelijkheid tot verandering of toegeving meer, zo gaat dat in de politiek.

Aan Maxim Veys antwoordt de spreekster dus dat de Vlaamse Woonraad niet flexibel is qua samenstelling. Net daarom is een wijziging nodig opdat men flexibeler zou kunnen bepalen welke experts ter zake men bevraagt voor bepaalde dossiers. Bij het dossier over de SVK-subsidies bijvoorbeeld bleek dat de Vlaamse Woonraad weinig expertise had, maar het was wel verplicht om zijn advies in te winnen. Achteraf bekeken zou het beter geweest zijn de echte kennis te kunnen raadplegen.

De Vlaamse Woonraad moet ook in consensus beslissen, waardoor hij soms tot een afgevlakt advies komt. Als de verschillende stakeholders worden geconsulteerd, krijg je een ongezouten, niet-consensuele mening en een advies gebaseerd op hun expertise en ervaringen op het terrein. De voeling op het terrein zal beter zijn, het is een dynamischer orgaan. Men kan ad hoc diverse experts van de maatschappelijke vijfhoek, academici, sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM's), mensen op het terrein enzovoort bevragen met een brede invalshoek.

De spreekster hoopt dat hiermee inderdaad pionierswerk wordt verricht en dat deze werkwijze een voorbeeld zal zijn voor andere beleidsdomeinen bij de totstandkoming van beslissingen.

An Moerenhout vroeg of het niet-vergoeden van belanghebbenden een barrière zou kunnen zijn om hun advies te kunnen inwinnen. Sarah Smeyers zou dat betreuren. Dat belanghebbenden worden betrokken, is een eer. Mensen met enige beroepsfierheid, die ook wel vergoed worden via de organisatie die ze vertegenwoordigen, zullen betrokken willen worden en zullen er geen punt van maken of ze nog een extra vergoeding krijgen en het daarvan laten afhangen of ze al dan niet advies geven.

2.6. Reactie van Maxim Veys

Maxim Veys heeft nog geen antwoord gekregen op een vraag die wat verwarrend was gesteld en die hij concreet herneemt: in artikel 5 van het voorstel van decreet wordt een wijziging voorgesteld aan artikel 95, §1, van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode. Daar wordt een lid ingevoegd dat luidt als volgt: "Een sociaal verhuurkantoor kan de toewijzing van een sociale huurwoning weigeren als het vaststelt dat het inkomen van de kandidaat-huurder niet in verhouding staat tot de huurprijs. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de wijze waarop het sociaal verhuurkantoor die weigering kan toepassen." Wat is de achterliggende redenering voor die wijziging en waarom staat dat in dit voorstel van decreet?

2.7. Reactie van Tom De Meester

Tom De Meester apprecieert het dat Sarah Smeyers antwoordt op vragen, wat goed is voor het debat. Alleen heeft ze de spreker niet overtuigd als ze zegt dat er geen politiek achter het voorstel van decreet moet worden gezocht. Wat doen we hier dan, bloemschikken of zo, vraagt hij zich af. Uiteraard is dit een politiek debat in het parlement over een politieke beslissing. De spreker wil het dan ook hebben over de politieke motieven voor die beslissing om het verplichte advies te schrappen en daar een totaal ander, vrijblijvend stakeholdersoverleg voor in de plaats te zetten. Dat verdient een debat.

De Vlaamse Woonraad wordt weinig dynamisch genoemd omwille van de vaste samenstelling, maar experts raadplegen en over het muurtje kijken kon toch ook in het concept van de Vlaamse Woonraad? Het is wel een punt dat de adviezen

vaak te laat kwamen en pro forma waren, maar niets verhinderde dat de Vlaamse Woonraad vroeger in het proces werd betrokken, zoals Maxim Veys al stelde. Zo'n oplossing bedenken is geen kernfysica, daarvoor moet men niet het totaal andere concept van een stakeholdersoverleg in de plaats stellen.

De spreker gaat er niet mee akkoord dat een flexibele samenstelling beter zou zijn, want een vaste samenstelling heeft ook enorme voordelen. Mensen kunnen de historie van een dossier volgen, adviezen opbouwen doorheen heel de legislatuur en expertise opbouwen. Dat staat tegenover een flexibel model waar men ad hoc bepaalde stakeholders of Vlaamse belanghebbenden bij elkaar brengt voor een vrijblijvend advies, met als gevolg dat er geen samenhang zit in dat adviesorgaan dat er eigenlijk geen is.

De adviezen van de Vlaamse Woonraad zouden afgevlakt zijn omdat hij naar consensus moest streven, maar als dat niet gebeurt, krijg je natuurlijk tien verschillende ongezouten meningen. Dat is ook waar Sarah Smeyers naar toe wil, volgens de spreker: dat men daaruit de mening kan kiezen die het beste uitkomt en waarop men zich wil baseren, en dat men de andere adviezen aan de kant kan schuiven. Dat heb je niet met een consensusadvies, want daar is een draagvlak gecreëerd waar men niet rond kan.

Ten slotte gaat het, wat Tom De Meester betreft, niet over de experten die nu betrokken worden en een zeer relevante mening hebben. Hij heeft geen kwaad woord over hen. Voor de spreker gaat het over de context waarin die mensen moeten opereren: in tegenstelling tot de Vlaamse Woonraad is dat vrijblijvend adviseren in een wisselende samentelling, en dat is een grote stap achteruit.

2.8. Repliek van Vera Jans

Vera Jans geeft uitleg over artikel 5, die ook in de toelichting van het voorstel van decreet wordt gegeven: het gaat om een juridisch-technische verbetering. In 2018 werd de Vlaamse Wooncode gewijzigd, waarbij een nieuw lid werd ingevoegd in een artikel. In een latere wijziging van de Vlaamse Wooncode werd echter het oorspronkelijke artikel vervangen, waarbij de tekst van het nieuwe lid wegviel. Het doel van de wijziging in dit voorstel van decreet is het rechtzetten van die vergissing. Daarvoor wordt dit voorstel van decreet gebruikt, maar de rechtzetting staat inderdaad los van de essentie van het voorstel van decreet.

De spreekster vindt overigens dat het debat zeer ideologisch wordt gevoerd en zij voelt enorm conservatieve reflexen bij wat, naar haar mening, een sterkere manier van werken is, waarin zij echt gelooft. Zij is ervan overtuigd dat het een meerwaarde biedt indien men naargelang de verschillende dossiers verschillende groepen of belanghebbenden kan horen. Het wordt niet altijd even eenvoudig als je geen consensus hebt. Nu is er een consensusvoorstel. Dat heeft voor- en nadelen, maar straks kan men weten wat de verschillende meningen zijn en wat de inbreng is van de verschillende betrokkenen, want dat wordt genotuleerd. Het kan inderdaad zo zijn dat de mening van de verhuurders niet overeenkomt met de mening van de huurders. Men kan vragen wat de bouwsector vindt maar evenzeer het Netwerk tegen Armoede. Als het over studentenhuur gaat, is het belangrijk de onderwijsinstellingen te betrekken of de studenten zelf.

Dat kon vroeger ook allemaal binnen de Vlaamse Woonraad, die overigens zeer goed werk leverde, dat is niet het punt. De indieners willen zoeken naar een manier om niet op één bepaald moment, omdat het decretaal verplicht is, de inbreng van het door hen gewaardeerde middenveld te vragen over een volledige nota en die tot een compromis te boetseren, maar alle belanghebbenden te vragen het achterste van hun tong te laten zien wanneer het proces wordt gestart, veel vroeger

dan vandaag. Het zal ook een meerwaarde zijn voor de sectoren om heel vroeg betrokken te zijn en een aantal dingen duidelijk te kunnen maken.

De beleidsmakers, de kabinetten of de administratie weten natuurlijk dat bij bepaalde dossiers de meningen uiteenlopen, maar net dan vindt de spreekster het goed om aan iedereen te vragen wat hun inbreng is, wat voor hen cruciaal of onoverkomelijk is, waarover ze kunnen praten. Dat is geen eenrichtingsverkeer, het is net een manier om het middenveld ten volle te laten spelen. Het is niet de bedoeling de kritische stem te fnuiken, maar om vroeger in het proces verschillende inbreng te krijgen in een breder verhaal. Dat kan volgens de spreekster niet alleen het beleid verstevigen maar ook de parlementsleden sterken in de taak die zij te vervullen hebben. Zij heeft daar alle vertrouwen in.

An Moerenhout stelde terecht de vraag of men vanuit het stakeholdersoverleg zelf zaken naar voren kan brengen. Niets liever dan dat, stelt Vera Jans, maar zij denkt niet dat de stakeholders goedkeuring nodig hebben om op bepaalde nagels te blijven slaan of aan de jas van de minister te trekken.

Vera Jans benadrukt dat met het voorstel van decreet een vrij vernieuwende en sterke en betrokken manier van participatie op poten wordt gezet, die de politiek de mogelijkheid biedt het proces beter te volgen en vroeg in het proces mensen te horen. Daarvoor is zij absoluut gewonnen.

2.9. Tweede repliek van Sarah Smeyers

Sarah Smeyers vult aan bij artikel 5 dat het heel concreet gaat over een bepaling die al eerder was aangenomen maar onbedoeld uit de Vlaamse Wooncode is gesloten, en nu opnieuw wordt ingevoegd. Het gaat erover dat bij de werking van SVK Pro de raden van bestuur van huisvestingsmaatschappijen de mogelijkheid hebben om hogere huurprijzen te vragen, maar dan heel specifiek voor nieuwbouwprojecten in het kader van SVK Pro. Dat staat inderdaad los van de rest van de discussie, daarin heeft Maxim Veys volledig gelijk. De spreekster hoopt dat dat een antwoord is op zijn vraag.

Sarah Smeyers stelt week na week vast dat zij helemaal niet op dezelfde golflengte zit als Tom De Meester. Gelukkig zit de spreekster niet in een cursus bloemschikken, want zij ontbeert zulke talenten, waarmee ze niet zegt dat ze geen politiek talent heeft. Als Tom De Meester vraagt of de Vlaamse Woonraad haar niet zinde of niet in haar kraam paste, maakt hij daarvan niet meer zo'n neutrale of objectieve raadgever en dat betreurt zij. Het apolitieke van het stakeholdersoverleg is dat de minister of de regering aansluit op vraag van de beleidsmakers, de decreetgever, maar niet op voorhand tussenkomt in de samenstelling ervan, die ad hoc wisselend en dynamisch is, afhankelijk van het thema. Dat bedoelde zij met haar vraag er niet teveel politiek achter te zoeken. Er moet eerder gediscussieerd worden over de methodiek van het adviseren.

2.10. Repliek van Mercedes Van Volcem

Mercedes Van Volcem vindt de maatschappelijke vijfhoek zeer relevant. De oppositie bepleit het consensusadvies, dat voor de spreekster niet altijd open en relevant is, omdat net verschillende meningen tot een verrijkend en inspirerend advies en debat kunnen leiden. Het is goed om een open betrokkenheid te hebben van alle sectoren en om op verschillende niveaus een advies te kunnen vragen, zonder de procesvoorbereiding te vertragen.

Alles wat verandert, heeft voor- en nadelen, maar zij meent dat dit voorstel van decreet een goede zaak is voor de beleidsopmaak, de inspiratie en de nodige

deskundigheid bij elke stap van het proces, en dat het statische proces van het oude systeem beter niet wordt gehandhaafd.

2.11. Tweede reactie van Maxim Veys

Maxim Veys dankt Vera Jans en Sarah Smeyers voor de uitleg over artikel 5, maar hij vindt het vreemd dat het erbij wordt genomen in dit voorstel van decreet. Ten eerste omdat je als je het splitst, een zuiverder debat hebt over de maatregel zelf, want over SVK Pro kan men veel zeggen. Het komt erop neer dat private ontwikkelaars die SVK-woningen bouwen, die voor de meest kwetsbaren moeten dienen, leefloners kunnen weigeren. Dat is wat er gebeurt met deze aanpassing, die in het verleden ook al fout was. De indieners moeten daarmee leven.

Maar het is vreemd op zich dat er op een parlementaire fractie in een lade zaken zouden liggen die weggesloten zijn en die erbij worden gestopt als men eens een voorstel van decreet schrijft. De spreker vermoedt dat iemand anders het voorstel van decreet heeft geschreven om de Raad van State te vermijden.

De spreker is het er niet mee eens dat het debat ideologisch is, het gaat erover dat het parlement zijn werk goed moet kunnen doen. We zitten inderdaad niet in een cursus bloemschikken, want daar mag je wel zeveren. Hij vindt het straf dat de indieners zichzelf geloven. Zij zeggen dat het dynamischer, transparanter en beter te volgen is. De zittingsperiode is negen maanden bezig. Hoe kan de oppositie weten hoe vaak er al stakeholdersoverleg is geweest? Hoeveel verslagen daarvan heeft de meerderheid al gekregen? Weten zij wie er aanwezig is? De vraag is: weet de oppositie dat ook? Dat vindt de spreker zeer vreemd, want de oppositie heeft toch gelijke rechten als de meerderheid in het parlement?

Er zal inderdaad geen consensus komen over het voorstel van decreet, want het is duidelijk dat de indieners er dingen in stoppen die niet over de Vlaamse Woonraad gaan, wat jammer is omdat dat over een ander fundamenteel debat gaat. Ten tweede holt de meerderheid haar eigen controlerende mogelijkheden uit, en de spreker vat niet goed en betreurt dat een parlement zichzelf zwakker maakt.

Concreet wil de spreker graag weten hoeveel verslagen van het stakeholdersoverleg de leden van de meerderheid al proactief van het kabinet hebben gekregen. Hij vermoedt dat dat redelijk beperkt is.

2.12. Tweede reactie van Tom De Meester

Tom De Meester verklaart dat zijn kritiek helemaal niet is dat het een gestuurd orgaan zou zijn, waar mannetjes worden gedropt die adviezen op bestelling afleveren. Hij denkt echt niet dat de indieners het zo ver willen drijven. Zijn kritiek gaat wel over de methode. Dit is overduidelijk een zwakker orgaan met minder controlemacht, minder greep op de zaak. Zijn kritiek is vooral dat het advies vrijblijvend is, er geen consensus hoeft te zijn en zo meer. Dit voorstel van decreet geeft de Vlaamse Regering, ook in de komende legislaturen, de mogelijkheid om aan cherrypicking te doen en om die meningen uit te pikken die haar het beste uitkomen. Die kritiek werd niet weerlegd.

Voorts vindt de spreker Sarah Smeyers een zeer goede politica, laat daarover geen twijfel bestaan. Elke commissievergadering opnieuw doet hij zijn best om met haar overeen te komen maar voorlopig wil dat niet goed lukken.

Mercedes Van Volcem vindt het ten slotte beneden alle peil dat mannen opmerkingen over bloemschikken maken bij een voorstel van decreet ingediend door vrouwen.

3. Artikelsgewijze bespreking en stemming

Bij de artikelen worden geen opmerkingen meer gemaakt.

Artikelen 1 tot en met 5 en artikel 7 worden aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Artikelen 6 en 8 worden aangenomen met 10 stemmen tegen 1 bij 1 onthouding.

4. Eindstemming

Het gehele voorstel van decreet van Sarah Smeyers, Vera Jans, Mercedes Van Volcem, Katja Verheyen, Joke Schauvliege en Allessia Claes tot opheffing van de Vlaamse Woonraad om een proactief stakeholdersplatform te kunnen oprichten en tot wijziging van diverse decreten met betrekking tot wonen, wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 2.

Kurt DE LOOR,
voorzitter

An MOERENHOUT,
verslaggever